

Jak to bylo s výběrovým řízením VAK Zlín?

Dne 14. června 2001 schválili akcionáři společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. (VAK Zlín) na řádné valné hromadě výběrové řízení, v němž chtěli pro VAK Zlín najít strategického partnera, který by zajistil dlouhodobý rozvoj vodárenství v okrese Zlín. VAK Zlín hodlal využít příjmu z pronájmu od vybraného strategického investora k investicím do infrastruktury s podporou např. grantů Evropské unie ISPA, jakož i dalších veřejných dotačních titulů. Výběrového řízení se zúčastnily čtyři vodárenské skupiny: Anglian Water, International Water, Ondeo Services a Vivendi Water.

Byl zvolen časový postup výběrového řízení, byli vybráni ekonomičtí a právní poradci, byly schváleny podmínky řízení podle podkladů zpracovaných odbornými poradci. Dne 8.10.2001 bylo výběrové řízení vyhlášeno.

- Nabídku Jižní vodárenské, a.s. patřící do francouzské vodárenské skupiny Vivendi Water vybrala komise, sestávající z nezávislého odborníka, dvou představitelů města Zlín a dvou zástupců menších měst a obcí, jako nejlepší. Rovněž představenstvo VAK Zlín jednomyslně hlasovalo pro tuto nabídku jako nejlepší.

Nabídka Jižní vodárenské, a.s. (skupina Vivendi Water), byla založena na principu postupného růstu vodného a stočného v okrese Zlín zásadně o inflační přírůstek tak, aby byla zachována sociální únosnost jejich výše pro občany okresu Zlín. Kromě toho nabídla vysoké nájemné za pronajatou infrastrukturu VAK Zlín, který by byl následně schopen investovat toto nájemné do dalších infrastrukturních projektů, splácet půjčku ve výši 280 milionů Kč a pokrývat své provozní náklady. Nabídnutou kupní cenu za provozní část společnosti VAK Zlín ve výši 80 milionů Kč, bylo možné ihned využít pro investice do obnovy a modernizace vodárenské infrastruktury v okrese Zlín.

Jižní vodárenskou, a.s., ovládají Severočeské vodovody a kanalizace (SČVK), jedna z nejlépe fungujících vodohospodářských společností v ČR. SČVK těží ze zkušeností a finanční síly skupiny Vivendi Water, největší skupiny v tomto oboru na světě. Skupina Vivendi Water má přes 67 tisíc zaměstnanců ve více než 100 zemích světa. Skupina Vivendi Water je přední vodohospodářskou skupinou na českomoravském vodárenském trhu a dosahuje ročního obrátu osmi miliard korun. SČVK prokázala schopnost restrukturalizovat zastaralý vodohospodářský systém a ve spolupráci s ní obdržela Severočeská vodárenská společnost z evropských fondů ISPA, PHARE a SFE dotace na obnovu a rozvoj vodovodní a kanalizační infrastruktury.

Přestože Jižní vodárenská, a.s. (skupina Vivendi Water), splnila veškeré podmínky výběrového řízení, byla jednomyslně schválena výběrovou komisí i představenstvem VAK Zlín a prokázala svou technickou kvalifikaci a finanční sílu, setkal se její projekt s neočekávaným odporem ze strany menších měst a obcí (akcionářů VAKu Zlín).

Sdružení Zlínsko-likvidace odpadních vod – dříve Sdružení měst a obcí mikroregionu Zlínska – Čistá voda pro Dunaj (Sdružení), jehož členy jsou menší obce a města okresu Zlín (akcionáři VAK Zlín), ale přinejmenším i jeden soukromý subjekt, odmítlo nabídku Jižní vodárenské, a.s., jako netransparentní a prosadilo její odmítnutí na základě argumentu o nedostatku informací o ostatních nabídkách ve výběrovém řízení. Poskytnutí těchto je informací by však znamenalo porušení obchodního tajemství. Jedině sami uchazeči ve výběrovém řízení mohli takové informace poskytnout.

Jižní vodárenská, a.s., SČVK a VIVENDI WATER ČESKÁ REPUBLIKA, s.r.o. odmítají kroky a argumenty Sdružení a jsou přesvědčeni, že se jedná o nepřesná, tendenční a zavádějící prohlášení, která měla za cíl zabránit plnému převzetí VAK Zlín skupinou Vivendi Water. Nepřehlédnutelný je fakt, že právě osoby, které se nyní angažují ve Sdružení, na konci roku 2001 jednohlasně předmětnou nabídku schválili jakožto členové představenstva VAK Zlín. Pokud tehdy nebyli přesvědčeni, že mají dostatek informací, aby se kvalifikovaně rozhodli, proč je nevyžadovali před hlasováním pro tuto nabídku?

Sdružení také vyjádřilo obavy, že pokud město Zlín prodá svůj 44% podíl ve VAK Zlín České spořitelně, a.s., region ztratí nárok na dotaci ve výši téměř 700 milionů korun z fondu ISPA na vodohospodářské projekty. Kvalita a realizovatelnost diskutovaného projektu ISPA jsou však zpochybňovány. Výše rozpočtu původního projektu podaného Sdružením fondu ISPA byla cca 3 miliard korun. Tato výše však neodpovídá výši finančních prostředků reálně vyčleněných pro Českou republiku z tohoto fondu, na což představitelé VAK Zlín opakovaně upozorňovali. Česká republika zatím za dobu existence fondu obdržela celkem 171 milionů eur na podporu 10 projektů, což činí v průměru 500 milionů Kč na projekt (při směnném kurzu 31 Kč/EUR). Tato částka byla navíc rozdělena pro oblast dopravy a životního prostředí, na něž připadlo 67,4 milionu eur na 5 Evropskou komisí schválených projektů. To dokumentuje, že původní požadavek na 3 miliardy korun i následně zredukovaná částka 1,2 miliardy korun byly navrženy lidmi, kteří postrádají odborné předpoklady potřebné k získání takového grantu.

Mimořádná valná hromada VAK Zlín, zejména vzhledem k postoji členských obcí a měst Sdružení, odmítla převzetí provozování vodovodní a kanalizační sítě v okrese Zlín skupinou Vivendi Water; pro toto převzetí se nevyslovila potřebná 3/4 většina přítomných akcionářů

Jižní vodárenská, a.s., SČVK a VIVENDI WATER ČESKÁ REPUBLIKA, s.r.o. jsou přesvědčeny, že VAK Zlín potřebuje a hledá silného, zkušeného, odborně zdatného partnera v podobě vodohospodářské společnosti se silným finančním zázemím. Pokud někteří ze skeptiků pochybují o zodpovědnosti a spolehlivosti SČVK a jejím skutečném partnerství se severočeskými městy a obcemi, mohou se přijet přesvědčit, jakým způsobem SČVK, stejně jako jiné vodohospodářské společnosti patřící do skupiny Vivendi Water převzaly provozování zdejších vodovodních a kanalizačních sítí a s jakými výsledky.

Program ISPA a jeho role v diskusi o VAK Zlín

Program ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession = Nástroj strukturálních politik v předvstupním období) je podpůrný program Evropské komise zaměřený na zlepšování stavu životního prostředí a dopravní infrastruktury před vstupem asociovaných států do Evropské unie. Prostředky ISPA jsou poskytovány především veřejnému sektoru; za určitých podmínek je mohou čerpat i soukromoprávní subjekty. Výše příspěvku může činit maximálně 75 % celkových nákladů na uskutečnění určitého projektu, zbytek musí žadatel zajistit z jiných zdrojů. O poskytnutí podpory v rámci programu ISPA rozhoduje Evropská komise na základě žádostí, předložených příslušným orgánem kandidátské země.

V období let 2000 až 2006 se pro Českou republiku počítá v průměru s každoročním přidělem celkem 70 milionů EUR (2,6 miliardy Kč), a to jak pro oblast dopravy, tak pro životní prostředí, kam vodohospodářství spadá. Samozřejmě za předpokladu, že žadatelé z ČR předloží dostatek kvalitních projektů a přesvědčivě zdůvodní potřebu dotace.

Výše podpory z programu ISPA je určena výpočtem zahrnutým v ekonomické analýze projektu a zohledňuje především schopnost předkladatele projektu uhradit vlastní podíl financování z výnosů poplatků stanovených pro konečné uživatele projektu při zachování ekonomické únosnosti výše poplatků pro obyvatelstvo, stejně jako zajištění spolufinancování formou finanční podpory od mezinárodních institucí, popřípadě domácích podpůrných programů.

Na udělení podpory v rámci programu ISPA není právní nárok a nelze počítat s tím, že bude automaticky získána ke každé žádosti. Vyhodnocení žádosti a jejich postup od žadatele přes administrativní síto národního koordinátora až do sídla Evropské komise představuje poměrně složitý proces, jehož kontrolní mechanismy pečlivě vybírají nejkvalitnější projekty.

V poslední době se v českém tisku objevilo několik zmínek o dotacích ISPA v souvislosti s výběrovým řízením na strategického investora pro zlínskou společnost Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. (VAK). Poté, co někteří akcionáři VAK negovali regulérní vítězství společnosti Jižní vodárenská, a.s. patřící do největší a nejsilnější světové podnikatelské skupiny v oboru vodohospodářství Vivendi Water, vstoupila do hry Česká spořitelna. Česká spořitelna uzavřela se Statutárním městem Zlín smlouvu o odprodeji 43,5 procent akcionářských práv.

Podmínkou bezproblémového přijetí dotace z fondu ISPA ve prospěch VAK bylo však vytvoření takových struktur - tzv. provozovatelského modelu - které měly právě přinést schválení výsledků výběrového řízení valnou hromadou VAK Zlín. Na tuto skutečnost upozorňovali členy Sdružení Zlínsko-likvidace odpadních vod (dříve Sdružení měst a obcí mikroregionu Zlínska - Čistá voda pro Dunaj) i jeho konzultanti. Tomu se však členové Sdružení postavili a výsledky výběrového řízení odmítli. Přitom právě nabídka skupiny Vivendi Water přinášela stovky milionů korun na výše zmíněné spolufinancování projektu ISPA. Za těchto okolností neuskutečněná transformace VAK, nebylo možné o VAK mluvit jako o bezproblémovém příjemci dotací z fondu ISPA.

Region Zlína bude muset nyní hledat peníze na spolufinancování vodohospodářských projektů především ze zdrojů obecních rozpočtů; příjemci dotací z fondu ISPA jsou především obce a města, popřípadě svazky obcí. Je škoda pro občany Zlínska, že transformace VAK Zlín v provozovatelském modelu se neuskutečnila a stamiliony od Vivendi Water byly odmítnuty. To, že tyto peníze mohou při obnově a modernizaci vodárenské infrastruktury v okrese Zlín chybět, je zřejmé.

Při obnově a modernizaci vodárenské infrastruktury je obecně třeba vycházet z rozumných a reálných východisek. Vstoupí-li do VAK jakýkoliv zahraniční vodárenský subjekt, je pravděpodobné, že se bude chovat při rekonstrukci vodohospodářských sítí racionálně a bude mít zájem na opravě dřevěných vodovodních trubek či nevyhovující kanalizační sítí, za něž by jinak musel odvádět sankční poplatky. Alespoň výsledky působení vodárenských společností pod kontrolou stávajících zahraničních vodárenských hráčů to dokazují. Vezmeme-li příklad samotné skupiny Vivendi Water, pak byl za spolupráce společnosti Severočeské vodovody a kanalizace, a.s. (SČVK) a Severočeské vodárenské společnosti, a.s. pro region severních Čech v říjnu 2001 Evropskou komisí schválen projekt zásobování pitnou vodou a čištění odpadních vod z programu ISPA v hodnotě téměř 13 milionů eur.